

Undersøkelse av naturmangfold

Planarbeid for et nytt boligfelt i Ringvoll

30.05.2023

Oppdragsnummer:	2312
Filnavn:	Rapport_Ringvoll
Forfatter(e):	Aina Katrine Blæsterdalen
Refereres som:	Blæsterdalen, A.K. 2023. Undersøkelse av naturmangfold. Planarbeid for et nytt boligfelt i Ringvoll, 2023. Natur og Samfunn rapport.

Dato	ISBN	Publisert av Natur og Samfunn AS
		Nei

* om offentliggjort, er det med forsinkelse i tråd med miljøinformasjonsloven.

Oppdragsgiver:	Ringvoll Eiendom AS
-----------------------	---------------------

Godkjent av	Prosjektleder
Håkon Brandt Fjeld	Aina Katrine Blæsterdalen

Revisjonsoversikt:

Nummer	Dato	Revisjonen gjelder	Godkjent av

Sammendrag: På oppdrag for Ringvoll Eiendom AS har Natur og Samfunn AS gjennomført naturtypekartlegging ved Ringvoll i Indre Østfold kommune. Dette i forbindelse med etablering av et nytt boligfelt. Området hadde lite tidligere registreringer. Planområdet hadde ingen spesielle kvaliteter for naturmangfoldet. Kantsoner i området har midlertidig noe potensiale som funksjonsområde for fuglene gulspurv (VU). Det er også registrert vipe (CR) i utkanten av planområdet. Påvirkningene på disse to artene forventes å være minimal, da de fysiske berørte områdene ikke er spesielt egnet for noen av disse. Det forventes også at nye kantsoner kan være funksjonelle for gulspurv etter at utbyggingsplanene er utført. Samlet sett berører tiltaket triviell natur og vil ikke føre til noen vesentlig skadevirkning på naturmangfoldet eller økning på den samlede belastningen i et lokalt, regionalt og nasjonalt perspektiv.

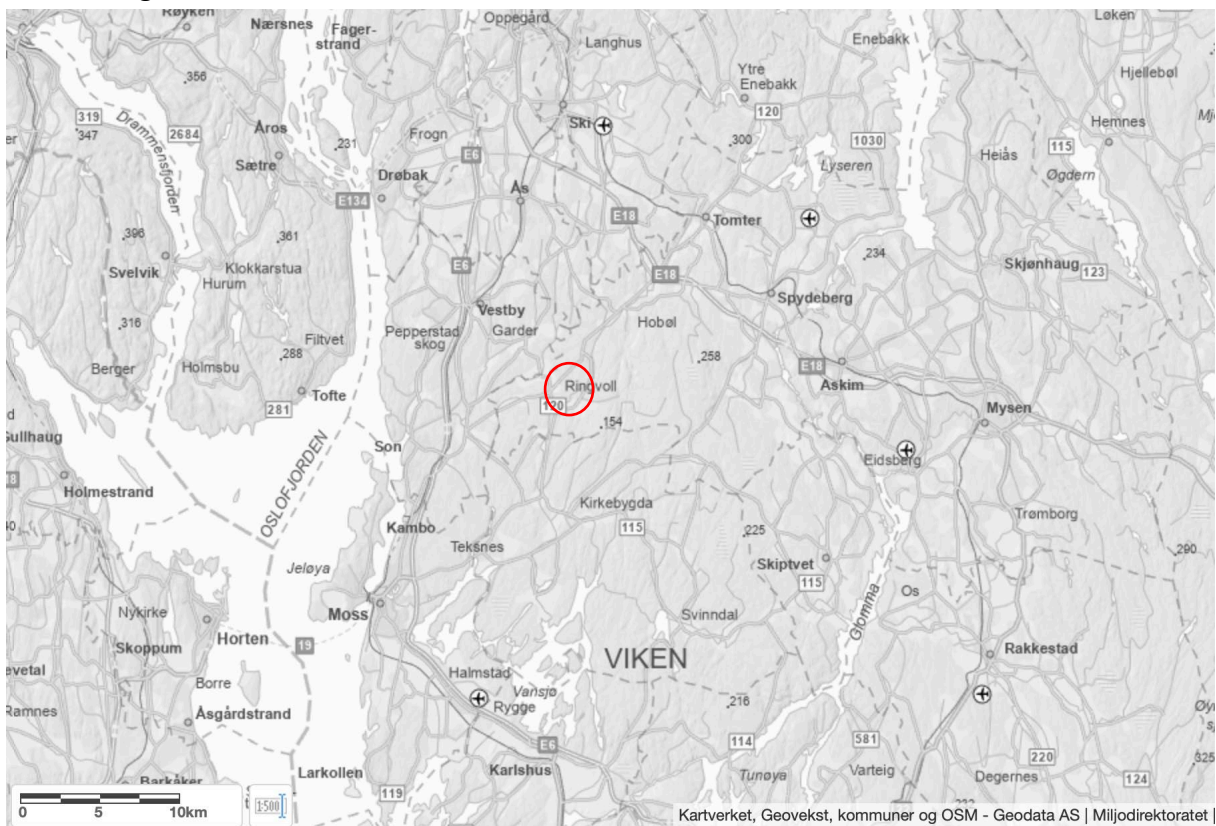
Innhold

1. Innledning og utbyggingsplaner	4
1.1. Innledning.....	4
1.2. Dagens situasjon	4
1.3. Beskrivelse av tiltak	4
2. Metode	6
2.1. Feltundersøkelser	6
2.2. Innhenting av eksisterende informasjon	6
3. Kunnskapsgrunnlaget	8
3.1. Beskrivelse av kartleggingsområdet.....	8
3.2. Feltarbeid	8
3.3. Naturtyper og kartleggingsenheter.....	9
3.4. Landskapsøkologiske funksjonsområder.....	9
3.4.1. Bekk og kantsoner	10
3.5. Arter og økologiske funksjonsområder.....	10
3.5.1. Gamle og døde trær	10
3.5.2. Karplanter og kryptogamer	12
3.5.3. Vilt.....	12
3.5.4. Fugl	12
3.5.5. Virvelløse dyr	12
3.6. Fremmedarter	12
3.7. Geologisk mangfold.....	13
4. Vurderinger i forhold til utredningskrav i naturmangfoldloven	14
4.1. §8 Kunnskapsgrunnlaget og §9 Førre-var-prinsippet	14
4.2. §10 Økosystemtilnærming og samlet belastning	14
5. Avbøtende tiltak.....	15

1. Innledning og utbyggingsplaner

1.1. Innledning

I forbindelse med planarbeid tilknyttet boligfelt i Ringvoll, Indre Østfold kommune har Natur og Samfunn AS gjennomført vurdering av planforslagets virkning på naturmangfoldet, herunder kartlegging av naturtyper etter Miljødirektoratets instruks, registrering og kartlegging av truede arter og vurderinger av områdets betydning for fugl og vilt. Se figur 1 for lokalisering. Arbeidet er gjennomført på oppdrag for Ringvoll Eiendom AS. Rapporten presenterer resultatene fra dette arbeidet, samt vurderinger av forholdet til §8-10 i Naturmangfoldloven.

Figur 1. Planområdet lokalisering (rød sirkel) øst for Oslofjorden og sør for Ski.

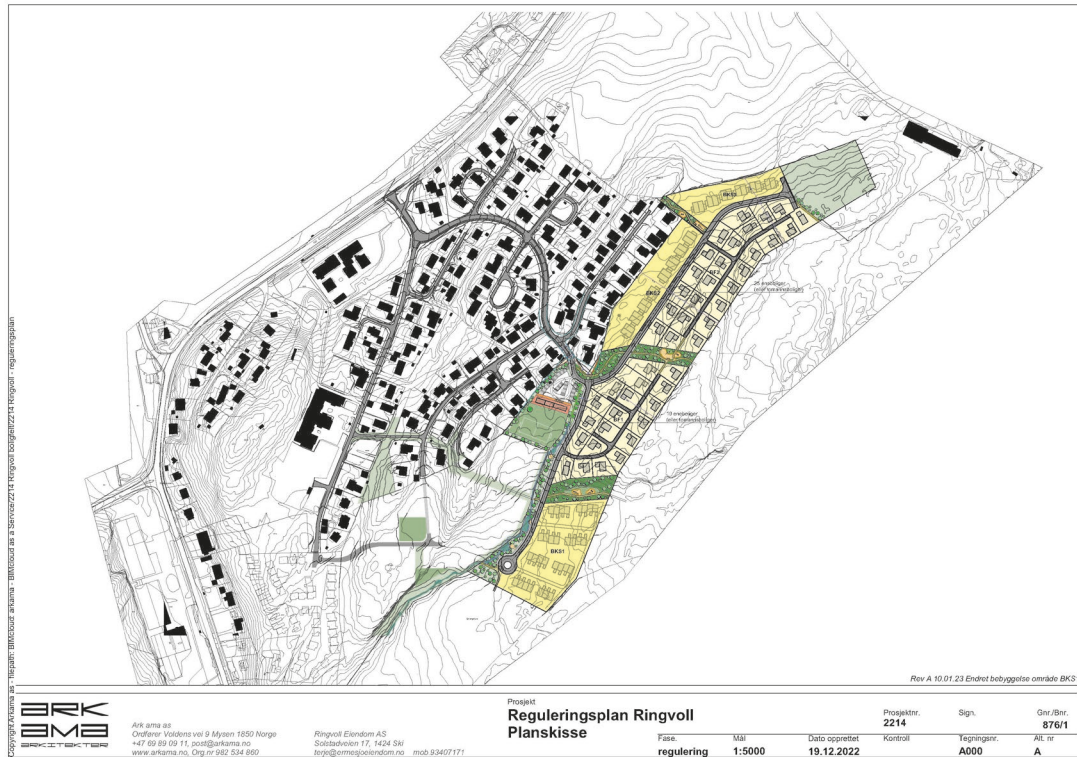
1.2. Dagens situasjon

Planområdet er ca. 86daa og består av grunnlendt mark med gran- og furuskog. Skogen består av produksjonsskog i hogstklasse 3, 4 og 5. Området blir benyttet til friluftaktiviteter.

1.3. Beskrivelse av tiltak

Planområdet på omtrent 86 daa, og er i sin helhet avsatt til utbyggingsområde bolig i gjeldende Kommuneplan. Planforslaget legger opp til boligbebyggelse med tilhørende veg- og uteoppholdsarealer, teknisk infrastruktur, etc. som vist i figur 2. Overvannshåndtering planlegges hvor overvann ledes i eksisterende bekkefar/grøfter. Det planlegges mulige

rassikringstiltak langs bekken mot vest. Grønt markert område i nordøstre del av plankartet planlegges å tilbakeføres til LNFR-område.

Figur 2. Plankartet over det skisserte tiltaket.

2. Metode

2.1. Feltundersøkelser

Kartleggingen ble gjennomført i henhold til [Miljødirektoratet sin instruks \(M-2209\)](#), som benytter seg av metodikken; Natur i Norge (NiN), for å beskrive et utvalg naturtyper. Dette innebærer at naturtyper beskrevet i instruksen ble søkt etter i utredningsområdet og registrert dersom kriterier var oppfylt, eksempelvis krav til minsteareal. Utvalget av naturtyper er prioritert i tråd med St. meld. 14 (2015- 2016).

Det ble foretatt en artskartlegging med formål om å dokumentere rødlistede- og fremmedarter (www.artsdatabanken.no). Funksjonsområder for fugl og annet vilt ble også vurdert. Artskartlegging er komplekst og ressurskrevende, og en vil aldri klare å få en total oversikt innenfor praktiske rammer. Eksempelvis er det per dags dato estimert at 26 000 arter enda ikke er beskrevet/oppdaget i Norge, i tillegg er det mangel på artsspesialister både nasjonalt og internasjonalt (Høitomt mfl.2022). Det er derfor i dette arbeidet vektlagt å identifisere livsmiljøer med potensiale for rødlistearter med bruk av generell økologisk kompetanse og signalarter.

2.2. Innhenting av eksisterende informasjon

Offentlige databaser ble benyttet for å sammenstille eksisterende informasjon (tabell 1). Primært artsdatabankens tjenester; artskart og økologiske grunnkart, samt Miljødirektoratets kartløsning; naturbase, og Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) sin tjeneste; Kilden.

Tabell 1. Oversikt over offentlige databaser og datasett benyttet for å sammenstille eksisterende informasjon

Offentlig database	Datasett
Økologiskegrunnkart (artsdatabanken)	Arter- fredete
	Arter- Fremmed arter 2018
	Arter- Prioriterte
	Arter- Rødlista 2021
	Arter av nasjonal forvaltningsinteresse
	Gyteområder
	Villreinområder
	Naturtyper - DN Håndbok 13
	Naturtyper - DN Håndbok 19
	Sårbare habitat – Marint
	Berggrunn N50
	Berggrunn N250
	Geologisk arv
	Løsmasser
	Bioklimatiks sone og seksjon
	Kalkinnhold
	Ultramafiske bergarter
Naturvern- restriksjonsområder	

Artskart (artsdatabanken)	Artsregistreringer
Kilden (NIBIO)	Miljøregistreringer i skog (MIS)
	Skogbruksplan
Naturbase (Miljødirektoratet)	Sensitive artsdata maskert
	Forvaltningsområder rovvilt
	Anadrom laksefisk
	Planområder
Nasjonale laksefjorder	Nasjonale laksefjorder
	Historiske flyfoto
Norge i bilder (kartverket)	Historiske flyfoto
Vann-nett	Beskyttete områder
	Vannforekomster

3. Kunnskapsgrunnlaget

3.1. Beskrivelse av kartleggingsområdet

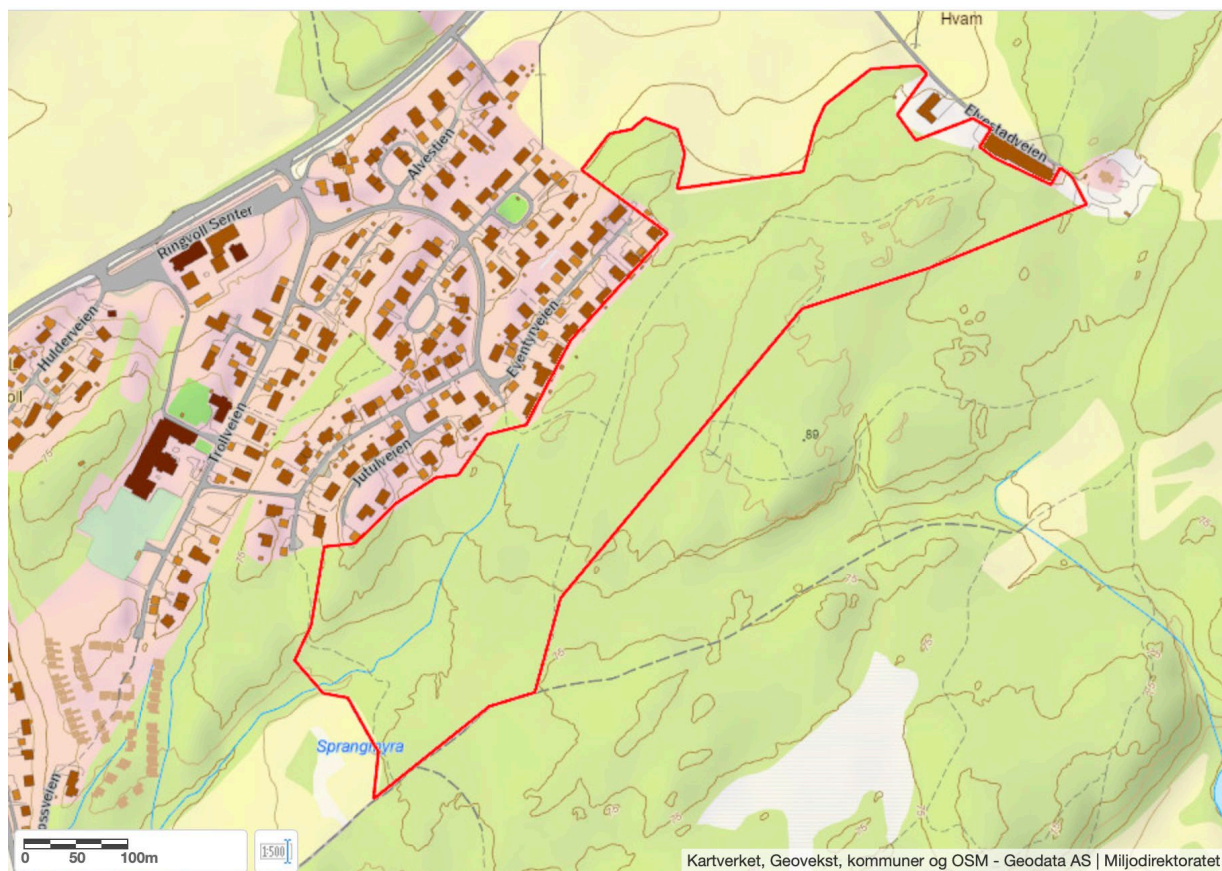
Området ligger i svakt oseanisk seksjon og i boreonemoral sone. Berggrunnen består av kalkfattig granittisk gneis med innslag av noe baserik aluminiumsilikatgneis i sør, dette er typiske næringsfattige bergarter. Det er derfor lite potensiale for kalkkrevende arter i området. Vest i området er det grunnlendt med mindre koller og en tørrere utforming av furuskog forekommer, hvor det i sørøst er et humusdekke som dekker berggrunnen, og gran dominerer. I områder hvor det nylig har vært hogd forekommer det en del ung bjørk og osp.

Planområdet ligger i nordvestlig hellende terreng bestående av gran- og furuskog. Området bærer generelt preg av menneskelig påvirkning i form av skogdrift med grøftingstiltak. Det går en del stier gjennom området som er tilknyttet det eksisterende boligområdet.

Skogen i planområdet er påvirket av skogdrift, og fremstår med områder som skifter med skogalder. Der skogen består av hogstklasse 2 og 3 med gran er det oppslag av ung bjørk og osp. Granplantasje i hogstklasse fire dominerer store deler av området, hvor på knausene mot nord består skogen av furu i hogstklasse 5.

3.2. Feltarbeid

Feltarbeid ble gjennomført av Aina Blæsterdalen i løpet av 11. og 12.mai.2023. Det var godt vær og relativt gode forhold for å kunne fange opp karplanter som er sentrale for å bestemme relevante naturtyper. På grunn av sein vår var det ikke optimalt for å finne karplanter og sopp som trenger lengre varmeperiode og/eller fruktifiserer ikke før på høsten. Kartleggingen dekket hele det avgrensede utredningsområde inkludert bekken som renner vestover mot fylkesvegen (som ender ved Bekkensten (figur 3)). På grunn av tidlig kartlegging kan det forekomme fremmede arter som ikke ble registrert i tilknytning til denne rapporten.

Figur 3. Rød avgrensning viser det kartlagte området.

3.3. Naturtyper og kartleggingsenheter

Under feltarbeid ble det ikke avgrenset naturtyper etter Miljødirektoratets instruks. Ingen rødlistearter ble registrert og ingen er kjent fra før. Det ble heller ikke registrert fremmede arter.

Det planlagte tiltaket vil i hovedsak påvirke fastmarksskogsmark (T4 i NiN-systemet). Den økologiske tilstanden for skog i hele Norge er beregnet til 0,42, noe som er under grenseverdien på 0,6 som tilsvarer god tilstand (Naturindeks Norge). Et hvert tiltak som reduserer arealer med skog vil derfor potensielt være med på å øke den samlede belastningen på skog-økosystemer og/eller gjøre det vanskelig å nå 0.6.

3.4. Landskapsøkologiske funksjonsområder

Planområdet berører ytterkanten av et skogsområde/grønnstruktur. Landskapsøkologisk kan slike lommer defineres som med «*kjerneområde*». Slike grønne lommer kan også være med å binde funksjonsområder sammen. Ved å avvirke skog og etablere infrastruktur vil arealet reduseres og forholdet mellom kantsone og kjerneområde endre seg (se vedlegg 2 for illustrasjon). I praksis så vil kantsonen bli større og «ta over» for noe av skogens

kjerneområder. Men samtidig er skogen allerede en del av skogbrukslandskapet, og det er forventet at alvorlighetsgraden derfor vil være lav.

3.4.1. Bekk og kantsoner

Bekken som renner sørvest og ender ved Bekkensten har trolig opphav som grøft knytta til drenering av sumpskogsområder. Vannføringen er svært lav, men ved større regnskyll kan vannføringen stige. Bekken går på humusmateriale som eroderer svært lett, på grunn av dette har flere trær som står i bekkens kantsoner veltet (bilde 1), dette utgjør vegetasjon som er viktige funksjonsområder for insekter, fugler og reptiler. Kantsoner langs bekker er også typisk benyttet av elg og rådyr som beiteområder, «ledelinjer» og skjulesteder.

Bilde 1. Bekkefar med kantvegetasjon

3.5. Arter og økologiske funksjonsområder

Plan- og influensområdets funksjon for forvaltningsrelevante arter blir vurdert:

3.5.1. Gamle og døde trær

Under feltbefaring ble det observert flere grove trær med både grove barksprekker og hakkespetthull (bilde 2 og 3). Dette er naturlige elementer som er sentrale leveområder for insekter og fugler. Insekter bruker barksprekker og sprekker og hulrom i veden som skjulesteder og overvintringsområder. Hakkespetter bruker hulrom i trærne som hekkeplasser, de samme hulrommene blir senere viktige tilholdssteder for andre fuglearter.

Dødvedelementer (som vist i bilde 2) er svært viktig som substrat for vedboende sopp i flere nedbrytingsgrader.

Bilde 2. Liggende død gran med hakkespethull. Bilde 3. Stor og grov bjørk med barksprekker.

3.5.2. Karplanter og kryptogamer

Ingen rødlistede planter, moser, sopp eller lav ble registrert besøktidspunktet. Det forventes ingen vesentlige eller irreversible skader knytta til karplanter og kryptogamer (dvs. moser, lav og sopp) som en følge av det skisserte tiltaket. Dette med noe usikkerhet knytta til jordboene sopp. Det ble heller ikke funnet noe livsmiljø med stort potensialet for rødlistede arter.

3.5.3. Vilt

Planområdet ligger som en grønn øy i et landbruks- og boligfeltområde og er et økologisk funksjonsområde for hjortedyr, det ble gjort observasjoner av spor og møkk av særlig hjort og rådyr. Området blir trolig brukt til matsøk og forflytning mellom områder. Planområdet har er trolig allerede noe forynget som funksjonsområdet, da området er mye brukt som rekreasjonsområde for de som bor i nærheten. Den skisserte planen fører ikke til oppsplittelse og/eller omfattende fragmentering som kan påvirke hjortevilt vesentlig.

3.5.4. Fugl

Det ble ikke gjort registreringer av fugl på feltbefaringen. Det foreligger noen tidligere registreringer av fugl i området som blir oppsummert i tabell 2:

Tabell 2. Oversikt fuglearter som er registrert i planområdet eller i nærheten

Art	Rødlistestatus	Kommentar
Gulspurv	VU (Sårbar)	Gulspurv lever i jordbruks- og kulturlandskapet i hele Norge. I hekketiden er gulspurven knyttet til kantsoner og områder med mye småskala variasjon mellom tett vegetasjon og åpen mark. Gulspurv lever av både frø og insekter. Fugler som hekker i Norge overvintrer dels innenlands, og dels i Vest-Europa. Overvåkningsdata viser en betydelig tilbakegang for gulspurv de siste tiårene. Utbyggingen kan forringe noen eksisterende hekkeplasser, det forventes imidlertid at det også kan oppstå nye funksjonelle hekkeområder «nye kantsoner» mot skog og jordbrukslandskap-
Vipe	CR (Kritisk truet)	Vipe lever i jordbruksområder og sjønære områder i hele Norge. Den hekker i landbruksområder, og er observert nær planområdet på næringssøk. Vipa lever av invertebrater som meitemark og større insekter. Vipa som hekker i Norge, overvintrer som regel på de britiske øyer og i Sentral-Europa. Overvåkningsdata viser en tilbakegang på 82% i perioden 1996-2019. Planområdet består av skog, og vil ikke berører noen egnede leveområder for vipe.

3.5.5. Virvelløse dyr

Det er ikke gjort noen spesifikke undersøkelser knyttet til amfibier/reptiler, men potensiale for rødlistede arter ble ansett som svært lite.

3.6. Fremmedarter

Det ble ikke observert fremmedarter i planområdet, det er heller ikke registrert noen i de tilgjengelige databasene. Dette med forbehold om at feltarbeidet ble utført i midten av mai, og at det kan forekomme fremmedarter som ikke hadde satt blader ved besøksdatoene.

3.7. Geologisk mangfold

Området har triviell berggrunn og vanlige landformer. Det er ikke registrert områder med geologisk mangfold etter NGU's kart over Geologisk arv.

4. Vurderinger i forhold til utredningskrav i naturmangfoldloven

4.1. §8 Kunnskapsgrunnlaget og §9 Føre-var-prinsippet

«§8: Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet».

«§9: Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak».

Det er utført feltarbeid med fokus på naturtypekartlegging og identifisering av viktige livsmiljøer. En fullstendig artsinventering av ulike artsgrupper er imidlertid ikke gjort, altså er kunnskapen noe mangelfull. Alt tatt i betraktning er kunnskapen allikevel nå tilstrekkelig for å forstå hvilket naturmangfold som vil påvirkes av beslutning, samt hvilken tilstand dette naturmangfoldet har og hvilke effekter beslutningen vil ha på naturmangfoldet.

På tross av noe manglende kunnskap om spesifikke artsforekomster er det svært lite trolig at tiltaket vil føre til irreversible og/eller vesentlige skader på naturmangfoldet, dette sett i sammenheng med tiltakets omfang. Etter vår vurdering bør ikke føre-var-prinsippet anvendes.

4.2. §10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

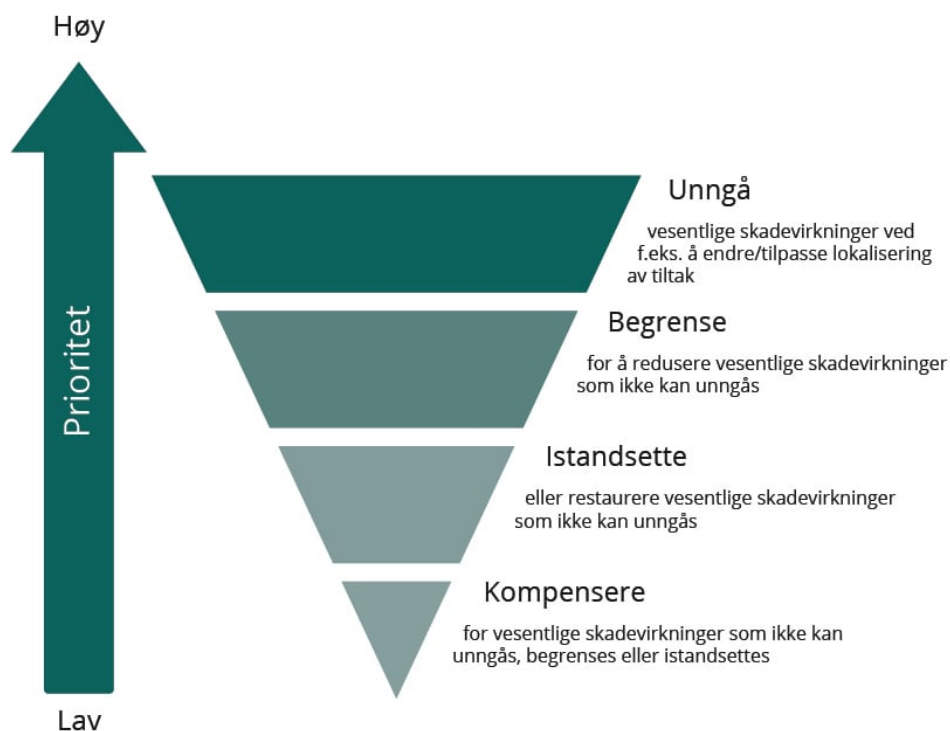
«§10: En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for».

At økosystemer endres i et raskt tempo som en følge av «bit for bit» nedbygging er godt dokumentert, og anses som en av de mest alvorlige miljøutfordringene vi står over for i dag. Mindre natur og endrete økosystemer har ført til redusert naturmangfold, samt en økning i rødlista arter og naturtyper. Her blir det videre gjort rede for i hvilken grad det konkrete tiltaket påvirker økosystemet det er en del av, både i tid og rom.

Det planlagte tiltaket på Ringvoll er et godt eksempel på «bit for bit»-nedbygging- altså et tiltak som isolert og regionalt har liten betydning, på grunn av at planområdet består av triviell natur. Midlertidig er summen av alle slike små endringer med på å redusere den økologiske variasjonsbredden som naturmangfoldet er avhengig av.

5. Avbøtende tiltak

Avbøtende tiltak er vurdert i henhold til tiltakshierarkiet (figur 4).

Figur 4. Tiltakspyramiden hentet fra M-1941.

Revegetering

Veifyllinger og lignende sår i vegetasjonen bør revegeteres med stedegne, rene masser og eventuelt tilsås med godkjente, regionale frøblandinger.

Kilder

Framstad, E., Berglund, H., Jacobsen, R. M., Jakobsson, S., Ohlson, M., Sverdrup-Thygeson, A., & Tøpper, J. (2021). Vurdering av økologisk tilstand for skog i Norge i 2020.

Gjershaug, J. O. (Ed.). (1994). Norsk fugleatlas: hekkefuglenes utbredelse og bestandsstatus i Norge. Norsk ornitologisk forening.

Jakobsen, S. og Pedersen, B. 2020. Naturindeks for Norge 2020. Tilstand og utvikling for biologisk mangfold. NINA Rapport 1886., s.118. Norsk Institutt for naturforskning (NINA).

Høitomt, T., Olberg, S. og Thylén, A. 2022. Artskartlegging som del av konsekvensutredninger etter Plan- og bygningsloven. Biofokus-rapport 2022-038. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Miljødirektoratet, 2021. Kartlegging av terrestriske naturtyper etter NIN2. Veileder, M-1930/2021

Internettkilder

Artsdatabanken, 2021. Norsk rødliste for arter 2021.
<https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>

Artsdatabanken, 2020. Tjenesten Økologiske grunnkart.
<https://okologiskegrunnkart.artsdatabanken.no/>

Artsdatabanken, 2018. Fremmedartslista 2018.
<https://artsdatabanken.no/fremmedartslista2018>

Artsdatabanken, 2018. Tjenesten Artskart. <http://artskart.artsdatabanken.no/>.

Klima- og miljødepartementet. 2009. Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Klima og miljødepartementet.
<http://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>

Miljødirektoratet. Tjenesten Naturbase kart. <https://kart.naturbase.no>

Vedlegg

Vedlegg 1. Artsliste fra feltarbeid gjennomført den dato.

Artsnavn	Norsk navn	Artsgruppe
Anemone nemorosa	hvitveis	karplanter
Oxalis acetosella	gjøksyre	karplanter
Luzula pilosa	hårfrytle	karplanter
Lysimachia europaea	skogstjerne	karplanter
Picea abies	gran	karplanter
Betula pubescens	bjørk	karplanter
Alnus incana	gråor	karplanter
Pinus sylvestris	furu	karplanter
Vaccinium vitis-idea	tyttebær	karplanter
Vaccinium myrtillus	blåbær	karplanter
Avenella flexuosa	smyle	karplanter
Lycopodium annotinum	stri kråkefot	karplanter
Gymnocarpium dryopteris	fugletelg	karplanter
Populus tremula	osp	karplanter
Sorbus aucuparia	rogn	karplanter
Hylocomium splendens	etasjemose	moser
Hypogymnia physodes	vanlig kvistlav	lav
Platismatia glauca	påpirlav	lav

Vedlegg 2. Illustrasjon som viser forholdet mellom et skogområdets størrelse og andel kantsone/kjerneområde.

